

Helles Barndomserindringer, 1-18 år.

Jeg blev født kl. klokken 4 om morgenen d.13. februar 1937 på Dr. Esmanns klinik. Da min far får beskeden, skulle han have råbt ud i stuen: "Jeg har en datter".

I deres stolthed over at have mig sagde de tit: "Før hende ind" (i vuggen) eller når de var på tur eller tog mig med ud i en båd: "Et barn inden hindring".

Mor arbejdede dog stadig på Postgirokontoret så jeg skulle jo passes. Først var det nogen af mors ungdomsveninder der passede mig. I en periode var det også far der passede mig enten under slutningen af sit arkitektstudie eller i en periode hvor han arbejdede hjemme. Siden betalte de unge piger for at passe mig. Selv husker jeg først Hedvig, som vi havde til jeg blev 8 år.

1-3 år (1937-40, hvor besættelsen kommer)

Jeg husker ikke ret meget fra de første år – kun små erindringsglimt dukker op af fortidens pulveriserende hav af levet liv:

Jeg står i vores stue og mor og far omfavner hinanden. Jeg ser på og føler mig med et fortabt. "Osse mig" råber jeg og borer mig ind mellem dem. Jeg bliver løftet op, og så skal vi kysse i rundkreds på kinden. Mor kysser mig, jeg kysser Far og far kysser mor, og så modsat. Men det er jo ikke helt rigtigt. Far og Mor kyssede jo på mund.

Jeg sidder overfor far ved hans tegnebord. (ca. 2½ år). Jeg har papir foran mig og hans ene passer, lineal, blyant og viskelæder. Far har lært mig at bruge passeren. Far tegner et hus, siger han, og derfor gør jeg det også. Tegner store cirkler og laver streger. Jeg er helt tryk og glad. Far og jeg er betydningsfulde.

Da jeg er 2 år (1939) køber far og mor grunden, Borgevej 49 i Lyngby, en grund fuld af ukrudt. Stedet var nok inspireret af at min far donator Edward Petersen som boede 200 m derfra. Mor skulle have sagt: "Nu har Helle tisset på den, så nu er haven vores". Jeg husker blot stemningen.

Vi skal besøge Farmor og Farfar på tandem (3 år) Jeg sidder på fars og mors tandem, Far forrest, Mor bagerst og jeg i midten. Stemning af mors stærke åndedræt bag mig, fars ryg og træernes kroner over mig, der suser forbi. – Husker at jeg får regnslag på, regnen laver en vandpyt i mit slag, fordi det ligger op over min lille stang. Jeg ønsker brændende, at min lille and kunne svømme der. – Vågner – det er nat – Farmor slår hænderne sammen. "Tænk I da slet ikke på lille Helle. Hun skal sandelig ikke blive syg af det her, nu laver jeg noget hønsekødssuppe til hende". "Men Mor" siger min far, "det er jo midt om natten" "Ja det er lige meget. Helle skal have noget at styrke sig på efter den Tur".

Far står ved vinduet, stærkt ophidset (3 år, Krigen begynder). "Se Sigrid, flyene" De tordnede hen over tagene. "Nej – Helle skal ikke blive angst for det her", og så i larmen læste hun "Guldlok" højt for mig.

3-8 år. (1940-45)

Fra mit 4 år husker jeg mere stemninger og hændelser fra mine to hjem:

Nørre Voldgade 125 A over gården 5 sal tv. Og Borgevej 49 i Sorgenfri/Lyngby.

På Nørre Voldgade var besættelsen, i Sorgenfri mærkede jeg den ikke.

Livet i lejligheden på Nørre Voldgade

Lejligheden: Man åbner døren til en lille bitte gang med spejl. Kommer ind i en meget lang stue, hvor halvdelen af loftet er skråt. Først er der Fars store tegnebord, så i midten en stor vinkelsofa (fars konstruktion) lavt bord til mig og stol, og i den nederste ende spisebordet (fars design). Til venstre to store vinduer med udsigt til forhus og forgård. Til højre døre til soveværelset og til køkken. Bag køkkenen WC og nedgang til gården.

Stemningen: Lidt mørk: er præget af krigen. Morgenmad med far og mor. Om eftermiddagen er jeg sammen med Hedvig, den unge pige der nu passede mig, når jeg kommer hjem fra skole. Det var fra jeg var 6 år. Om aftenen højtlesning i sofaen af mor eller far.

Weekend: Om vinteren var vi om søndagen i kirke i Vartorv hvor mormor også kom. Vi var på ture til Langelinie mm. Forår, sommer og efterår cyklede vi ud til grunden i Sorgenfri hvor vi også overnattede efter far havde bygget et lysthus.

Besøg: mest af Mormor, Moster Bodil, moster Ulla, Valdemar og Søren, Bent og Lisbet hjemme hos os ind imellem. Jeg legede kun lidt med en pige lige nedenunder. Det stoppede sidst under krigen pga. risikoen for stikkeri.

Jeg er mørkeræd og jeg skal være alene med far for første gang om aftenen.

Jeg er 5 år. Mor skal besøge mormor, og må sove der, fordi der er udgangsforbud efter klokken 20.

Jeg er bange, fordi far altid vil have at jeg skal sove i mørke. Men far har lovet at lave en nipsenålepude til mig. *"Helle du kan helt bestemme, hvilken facon, den skal have."* Det bliver en måne. Far syr den på maskine i det stof (ternet) som vores sofa er lavet af. Så finder han halm frem, og jeg skal selv putte det ind i puden. Men jeg er stadig meget nervøs for soveværelsets mørke. *"Helle – kan du forestille dig, at det her halm sagtens kan komme fra Afrika, fra savannen hvor elefanterne går. Måske har en elefant trådt på det halm her, som du nu stopper i Nipsenålepuden"*. – Jeg kan godt se det for mig, og far begynder at fortæller mig historien om "Hvordan elefantungen fik sin snabel". Jeg vågner op, det er morgen, Mor kommer ind ad døren og jeg har sovet hele natten uden at falde i søvn i mørke. Jeg får en vild glædes-følelse af, at jeg mirakuløst har overlevet.

Nathalie Zahles Skole. Jeg startede i april 1943 hvor jeg var blevet 6 år. Det var en pigeskole og vi var ca. 20 i klassen. Kun kvindelige lærere. Jeg husker mest, at jeg i min skolepult havde lavet små "gange" mellem bøgerne til en evt. mus, der kunne løbe der, hvis jeg fik fat i en. Og jeg husker at min regnelærer der gav os flag, når vi regnede 10 stk. rigtigt. Og 1 bog ved 100 stk. rigtigt. - Det var jeg vild med, fordi jeg var god til det.

Aktiviteter i lejligheden fra jeg var 6 år.

Jeg husker at far lavede et helt dukkehus som han savede ud med løvsav. Mor og jeg lavede dukkebørn og bord, stole og senge. Vi skulle give det til en fattig pige, og mad til forældrene. Skolen havde arrangeret det. Vi afleverede det selv til familien.

Jeg kan huske at far havde købt et pap-dukketeater. Han og Mor spillede "Der var engang" for mig og mine klassekammerater. Jeg husker, at jeg kort tid gik til dans, hvor en dreng stødte sine knæ mod mine.

Børneopdragelse af mig

Far og Mors forskelligheder mærkede jeg, fordi de meget ofte skændtes om, hvordan jeg skulle opdrages. Det var oftest, når jeg var lagt i seng, og jeg hørte, hvad de højrosted talte om. Og så kunne jeg blive rigtig bange for min far. Min fars syn var: Helle skal hærdes. Hun skal kunne klare kulde og strabadser, ikke trøstes hele tiden, når hun slår sig, eller græder, eller er bange for mørket. Hvis vi er blødsødne, så klarer hun sig ikke i livet. Mor var ofte rystet over den hårdhed, far lagde for dagen. Somme tider græd hun, og talte om, at han skulle lytte til den jeg var. – Men jeg forstod også, at de ikke "lod solen gå ned over deres vrede". De blev oftest forsonet inden de gik i seng. – De omfavnede også hinanden så ofte, at jeg også var klar over, hvor højt de elskede hinanden.

Krigen i byen

Luftalarmen: Alt er klart, når der er luftalarm. Det sker næsten altid, efter at jeg er lagt i seng. Jeg får trøje og sko på og min lille taske over skulderen med saftvand og Mariekiks og så lægger far et tæppe om mig og løfter mig op. Og vi går ned fra 5 sal, ud i 1 gård og ned i beskyttelseskælderen, der er en lang gang med siddepladser, hvor vi sætter os, mange andre beboere er allerede kommet før os. – Senere i krigen skulle far ikke altid med i kælderen, men hen og holde vagt på sin nye arbejdsplads KAB. Så havde Mor hektiske pletter på kinderne.

Gestapo havde besat ejendommen ved siden af KAB, og så skete det en aften, hvor det var meget mørkt, at Gestapo hørte min fars skridt mod opgangen til KAB og råbte "Halt", min far var ved opgangen, og da de ikke hørte flere skridt skød de. Men far var heldigvis allerede inde.

Langelinie og Luftalarm. (7 år – 1944). Far, Mor og jeg var på Langelinie, da der en eftermiddag blev luftalarm. Det var uhørt her midt på dagen. Alle løb i forskellige retninger. Vi løb hjemad – ind i en opgang sammen med mange andre. Der blev skudt i nærheden af os. Alle gættede: var det fra Købmagergade, ved Rundetårn, eller fra Rådhuspladsen. Når der var stille, løb vi videre hjemad og ind i en ny opgang. Turen hjem, der normalt ville have taget ca.15 minutter, tog mindst 3 timer. Luftalarmen var stadig ikke afblæst, da vi stod på den "anden" side af Nørre Voldgade. Far var ophidset: "Nu skal vi hjem – jeg løber først ud til midten af gaden, (her var der mulighed for ly for kugler) og hvis de ikke skyder efter mig, så løber I ud til mig, og så gør vi det samme igen på den anden side af gaden og hjem til os". Ingen skød og vi nåede hjem til de andre, som var i kælderen. Viceværten kom op, da han så os: "Gudskelov at de hr. Taudorf og familien kom frelst hjem. De er godt nok en modig mand, med kone og barn midt ude i skudregnen".

Politiet bliver taget (sept. 1944)

Det er aften, jeg er i seng. Mor river mig op af sengen og kaster mig ind under Fars store skrivebord i stuen, kravler hen over mig og lægger sig beskyttende over mig.

Mor råber til far om at lægge sig ned. – Men far vil se. Oppe på taget, som vi er lige under løber der mænd. Indimellem råber én "Mælkebøtte her". Far hvisker, at det er politiet der løber på tagene og vil sikre sig, at der ikke er tyskere imellem dem, derfor råber de deres kendetegn: mælkebøtte. – Far var væk lidt. Ved ikke den dag i dag, om far skjulte en eller flere politifolk på loftet.

Vi flygter hen til Mormor (1944)

Far har sagt til mig, at der inde under tegnepapiret, som dækker hele arkitektbordet, ligger noget som tyskerne ikke må se. Andet må jeg ikke vide. (Som voksen får jeg at vide, at han hjalp sin bror Holger og Gunnar med falske pas til Sverige.) Men en aften ringer telefonen flere gange uden at der er én i den anden ende. Har også gjort det de forrige dage. Far er i affekt, og vi flygter om aftenen hen til Mormor, trods udgangsforbud. Vi løber ned ad Gothersgade og ind i flere opgange undervejs. Men lige før vi når til Gammeltoftsgade, hvor mormor bor lyder der skud. Vi står længe i ly, og da vi endelig når hen til mormor, troede hun, at det er os, der var blevet skudt. Men det var en gammel tunghør mand, der ikke standsede, da Gestapo råbte "Halt", og døde.

Næste dag tog vi ud til vores lysthus i Sorgenfri. Men da det er efterår og koldt får vi lov til at bo hos Fars ven, Edward Petersen, Kristeligt Dagblads leder, i noget tid.

Weekender og sommer i haven og lysthuset i Lyngby

Lysthuset: Far og mor byggede et lysthus på grunden i Lyngby i 1940 eller 41.

Huset var et stort rum. Når man har lukket døren op, udad, trådt op på et trin, så kan man gå ind i rummet. Til venstre ved et vindue er køkkenbordet med hylde under, og spand til vand. Overfor døren et langt bord med skibsbriks på den anden side, og stol for bordenden th., hvor der også er et vindue ud mod vejen. Til venstre i bunden af rummet er der på tværs i huset to køjesenge, over hinanden. Der sov Far og Mor. Jeg sov på Briksen.

Stemningen: I Sorgenfri var det en anden virkelighed end Nørre Voldgade. Der var der lys over mine erindringer. Der var jeg tryk, der havde jeg altid mine Far og Mor. Jeg havde 2 legekammerater på vejen Ellen og Lene. Mor og far havde et vennepar på vejen, en keramikker og en arkitekt. Og så var der fars "mæcen" Edward Petersen og hans kone, der støttede min far og mor og bød på middage. Og så havde de en hund. Den legede jeg med.

Grønsager, blomster stylder og gyng. Da lysthuset var bygget arbejdede far og mor hele tiden med at få grunden til at blive en dejlig have med grøntsager og blomster. Jeg fik mit bed.

Jeg fik også en gyng med både sæde og stang til at lave numre på.

Far udformede et par stylder som både jeg, mor og far kunne gå på.

Jeg lærer at cykle. På min 3-års fødselsdag fik jeg en 2-hjulet cykel som jeg lærte at cykle på ude i Lyngby. Jeg forsøget allerede at cykle på den i lejligheden på 5 sal men jeg faldt med den og græd. Så skulle jeg mellem hulkene have sagt: "Jeg græder bare fordi jeg er så glad for at jeg har fået en cykel, der kan vælte".

Da jeg var knap 5 år fik jeg en "voksen" cykel. Far begyndte at træne mig i at cykle på denne større cykel. Den første dag slap han pludseligt sit tag i mig, da jeg fik

fart på ned ad bakken, og skulle dreje i bunden. Men jeg blev bange, stivnede og faldt. Jeg husker, at jeg troede jeg døde, og syntes det var synd for min Far og Mor. Det blev et af flere hjernerystelser jeg fik i barndommen. Men jeg fik alligevel hurtigt lært at cykle langt.

Fra jeg er 6 år, kan jeg cykle til og fra Lyngby. I weekenderne når mine forældre havde fået fri lørdag kl. 14 cyklede vi på hver vores cykler ud til Lyngby, og hjem igen søndag aften. 15 kilometer hver vej - somme tider belæsset med grøntsager og blomster. Husker, at når jeg blev træt under cykelturen hjem, tog far mig om ryggen og skubbede mig fremad i et mægtige stød - Schuuuuij, sagde det.

Sommerferien i Lyngby og Fredericia

I sommerferien boede vi det meste af tiden i Lysthuset i Lyngby

Besøg: Alle i familien kom på besøg gennem sommeren. Vennerne Tage Og Alice kom. - Jeg legede hele tiden med Ellen og Lene, som boede på vejen. Hinkelege, boldlege, vi lavede huler i **Spejderskoven**, og i regnvejrr **tegnede og malede vi**. Mor havde givet os hver et hæfte hver, hvor vi klippede og klistrede ting vi havde oplevet ind.

Høsten: Der var en gård i Bondebyen, som havde marker ude, hvor vi boede, så Mor og jeg hjalp somme tider med at **binde neg** sammen, og jeg sad med på vognlæsset sammen med Ellen, når negene skulle køres hjem.

At hente mælk: Om sommeren fik vi mælk fra gården hver dag og jeg skulle tit hente den. Hvis jeg gik uden at skvulpe med mælken, kunne vi få **flødeskum**. Så jeg lærte at gå lidt nede i knæ og rulle hen over foden.

Sommerfrugterne: Først kom **jordbær**, så hindbær, så solbær og stikkelsbær. De fleste skulle laves til marmelade, men når de voksne havde plukket, gik Ellen Lene og jeg på jagt efter resterne. - Men at få lov til at røre et **røræg med sukker** var også herligt, men svært at røre så hurtigt at det blev helt blødt. Men med de voksnes hjælp, så smagte det himmelsk.

At få læst højt: Ellen, Lene og jeg fik læst højt af far eller mor, når det var regnvejrr eller om aftenen inden vi skulle sove. Robinson Crusoe, husker jeg især. Vi sad så i den underste køje helt flettet sammen. Det var **højdepunktet af "lykke"**. Det hændte at Lene som var lidt yngre end os andre, faldt i søvn, og så måtte far bære hende hjem ned ad vejen.

Fredericia-besøg: Af billederne kan jeg se, at vi stadig kørte på tandem, da jeg var 4 år, til Fredericia og vi besøgte nogle af mors venner fra højskolelivet. De boede på en gård mere nord på. - Men hver sommer var vi **i Fredericia når det var 6 juli festen** - jeg skulle have en kjole på i rødt/hvidt, hvide ankelsokker og røde bånd eller sløjfer i fletningerne. Vi skulle gå tur på voldene og se hele byen festklædt, soldaterne der marcherede osv. Farmor og Farfar viste os frem.

Befrielsen 4 maj 1945

Om aftenen den 4. maj var jeg lagt i seng som sædvanligt. Mor og Far hørte altid radio, når jeg lå i sengen. Jeg var næsten faldet helt i søvn, da jeg hørte, at min far og mor talte meget højt. Jeg forstod ikke rigtig om de var glade eller vrede. Men så hører jeg min mors stemme:

"Nej det må du ikke, Helle skal ha' sin gode søvn". "Jo det kan du stole på, hun skal, hun skal med ud" råbte min far "Dette her er en oplevelse for livet – sådan en aften vil hun aldrig opleve igen".

Så gik døren op og min far løftede mig ud af sengen. "**Helle krigen er slut og nu skal i ud og fejre det**" – Jeg var helt fortumlet. Så fik jeg tøj på i en fart. Vi nærmest fløj ned ad alle trapperne, ud gennem 1 gård, men da vi skulle til at åbne den store port ud mod Nørre Voldgade kunne Far næsten ikke åbne den, for den menneskemængde, der var udenfor. Så tog far og løftede mig på sine skuldre, og da vi endelig fik åbnet porten, blev vi nærmest hvirvlet ind i menneskemængden. Far råbte til Mor "hold dig tæt ind til mig, så du ikke bliver væk".

Jeg huskede, at jeg først rigtig var lysvågen igen, da jeg sad på skuldrene af min Far. Og der var sort af mennesker, der råbte og hujede, nogle omfavnede hinanden, en mand var kravlet op ovenpå en sporvogn, der ikke kunne køre, fordi der var mennesker allevegne, en anden var kravlet op i et træ og råbte igen og igen, "de har endelig kapitulert". – Jeg husker ikke hvordan vi kom tilbage til vores port igen og ind og op i lejligheden, men min Mor var noget rystet over den menneskehob, vi havde været hvirvlet ind i. Men jeg forstod jo, at under hele tumulten ventede noget helt nyt og godt for mig og min far og mor.

8-14 år (1945-51)

Maj 1945 – julen 1945 Huset bygges.

Far har længe tegnet på det hus vi skulle bygge, "når friheden time slog". Og nu gik byggeriet i gang, til trods for vennernes store advarsel. "Det er alt for dyrt nu. Det bliver jeres ruin". Men mine forældre var ligeglade, huset skulle endelig bygges. (Nogle år senere viste det sig, at alt blev dyrere sidenhen, så de var utrolig heldige).

Kælderen: Vi kaldte ham der blandede cement til fundamentet for "trolden". Han var lille og bred med sort hår. Da kælderen næsten var støbt færdig og trolden holdt fri, legede Ellen, Lene og jeg skjul dernede.

Rejsegildet: Håndværkerne fik øl og pølser, men jeg havde aldrig før set, at min far drak øl og af flasken. Han var ovenikøbet lystig. Det var jeg ikke helt tryk ved.

Næsten færdigt. En søndag sidst på efteråret tog vi toget ud til Sorgenfri for at se hvor langt byggeriet var. Der var kommet vægge, vinduer, yderdøre og parketgulve til at glide på. Far og Mor var utrolig stolte.

Den store dag. Vi flytter ind kort før jul i det færdige hus.

Far og Mor havde flyttet med alle møblerne dagen før, mens jeg overnattede hos Mormor.

Det havde sneet om natten. Mormor og jeg var gået gennem sneen fra Sorgenfri station til huset. Det var ikke til at kende igen. Huset var helt hvidpudret som et eventyrslot. – Da vi ringede på døren, tænkte jeg med et sug: *Det er lidt forkert. Jeg skulle jo have stået indenfor og lukket op for mormor. Men fra nu af bor jeg her.* – Far og Mor var ellevilde, da de lukkede op, de viste mig straks mit eget værelse med seng, bord og stol, og så gik vi fra solstuen ind i den store stue. Jeg så at møblerne stod lidt og råbte til hinanden.

Der var dejligt varmt, kakkellovnen glødede næsten. – Vi fik kaffe og kage, men jeg tænkte kun på, at nu boede jeg her lige som Ellen.

Og vi måtte lege sammen lige nu. Ellen var helt euforisk: "Er du flyttet ind nu?", "Ja" sagde jeg, men jeg havde ikke følt det endnu. Ude i sneen lavede vi en glidebane, og vi glemte tid og sted. Men så mørkede det og Ellen blev kaldt ind. – Jeg tænkte at jeg ikke kunne gå ind, før der blev kaldt, så jeg gled videre, mens mørket faldt på. Lille åbenbaring.: Det var så stort for mig, at "mit hus" var ved siden af mig, at jeg med et syntes at mørket omkring mig lavede en hule af blåhvidt lys af fred. Fred i mit nye hjem.

Appelsiner, bananer og et nyt liv. Så blev jeg kaldt ind, men med et duftede der af noget helt fremmedartet, i mit nye hus. Da jeg fik alt overtøjet af og kom ind i stuen, så alle nysgerrigt på mig. I skålen på bordet lå der 4 kugler. Min mor havde skrællet den ene og sagde "smag". Jeg fik en måneformet frugt i munden og knaste den, og en utrolig og overvældende krydret duft og smag fyldte mig, så jeg gøs i hele kroppen af overvældelse. "Det er 4 appelsiner som far fik fat på hos grønthandleren i går", sagde mor – "Og de siger, at der kommer flere både med appelsiner fra Amerika inden jul og til nytår kommer der også en båd med bananer. Så bliver verden snart igen, som før." sagde far.

Den aften tænkte jeg, som en gysen af power i det nye liv, at verden aldrig ville blive den samme, for alt ville blive helt, helt nyt og anderledes, og det forstod mine forældre ikke endnu.

1946

Dagligdage i huset

Varme: En stor Kakkellovn var der i stuen – varmen var kun i stuen, men kunne mærkes lidt ud i køkkenet, hvis dørene mellem stuen og køkkenet var åbne.

Når jeg skulle i seng i den kolde tid. Mor lægger en varmedunk i min seng. Jeg tager nattøj på i stuen, bliver viklet ind i et tæppe og båret ind i min seng. Et ekstra tæppet lægges rundt om. I Fars og Mors soveværelse har de foruden tæppe over dynen lagt et par gamle overfrakker ovenpå tæpperne.

Om vinteren badede vi foran kakkellovnen. I København havde vi et stort zinkbadekar – som vi fortsatte med at bruge i begyndelsen i vores nye hus. Det blev fyldt med varmt vand, om sommeren udenfor, om vinteren foran kakkellovnen, og så kom jeg først i og blev vasket, så min mor og til sidst min far. Hele tiden blev der spædet til med mere varmt vand. – Når jeg skulle have vasket hår, sad jeg på en skammel og bøjede mig forover. En spand med varmt vand havde jeg under mig, og så vaskede min mor mit hår og skyllede det med en kande varmt vand igen og igen. – Da Ebbe og Uffe blev født og voksede til, har de helt sikkert fået deres eget vand i zinkbadekarret. – Jeg tror at vi fik varmt vand og badekar ca. i 1952.

Når temperaturen i luften var 10 grader, måtte jeg godt gå med sportsstrømper, når der var blevet 17-18 grader udenfor, fyrede vi ikke mere den sommer.

Jeg går fortsat på Zahles Skole ved Nørreport. Så hver dag tager jeg troljebussen oppe fra Kongevejen til Nørreport. Jeg har både gået og cyklet vejen op til troljebussen: Af stien ned forbi Fuglevad, op ad bakken mellem Sorgenfri Slotspark og Frilandsmuseets. Jeg følte det som en farlig vej. Jeg er mest bange, når jeg gik

turen. – Da Troljebussens tid til København er ca. ½ time. er min tid til skole 50-55 minutter. Det vil sige, at jeg tager hjemmefra ca. kl.8 og er hjemme igen ved kl.15-tiden.

Vi får bil

I foråret 1946 får vi bil. En stor amerikansk Dodge. Den havde tilhørt min morfars søster Nielsine og hendes mand der var landinspektør i Sønderjylland. Men efter hans død havde ingen brugt den. Jeg mener at vi fik den forærende. Det var ikke alle der havde lov til at have bil men far havde tilladelse da han skulle bruge den i sit job som inspektør hos KAB. Far og mor havde talt om at købe en Nimbus motorcykel med sidevogn så den flotte Dodge var noget af en opgradering.

Vi kører til Fredericia. Det er første gang vi skal ud på en længere køretur. Vi skal besøge farfar og farmor. Mor og jeg sidder begge på bagsædet. Der er lommer i sidedøren, så vi har noget med at læse i og begge to et strikkesøj. Det er frygtelig spændende.

Da vi kommer til Korsør, skal far bakke bilen ind på færgen, og da går han i panik. En af folkene må overtage rattet. Det var en kæmpe nedtur for vores Far. Det talte han ikke gerne om sidenhen.

Afsked med Farmor: Farmor er meget syg og ligger i sengen. Faster Helga er hos hende, og jeg har fået lov til at tage afsked med Farmor, for hun kan ikke leve ret længe mere. Farmor er stået ud af sengen i sit nattøj og jeg får lov til at se to dybe huller i hendes arm. Det er "sygdommen". – Farmor ser mig dybt i øjnene og siger: *"Du er en god pige, og det vil du altid blive ved med at være"*. Så trykkede hun mig ind til sig, og så skulle jeg gå igen.

Sommer 1946. Jeg får hund.

Mor har været i Aller Præstegård, hvor moster Ulla og Vibe er blevet præstepar og skal flytte ind, og Mor hjælper til. Ulla er også blevet gravid og har det skidt.

Far og jeg skal hente Mor ved toget på Hovedbanegården. Mor er den der kommer sidst ud. Foran hende er der en lille hundehvalp, der forsøger at komme ned af trinbrættet. Mor løfter den op og de kommer sammen ud af toget. Da Mor sætter hvalpen ned, kaster den op. – Mor ser udaset op og siger: *"Den kastede også op inde i toget hele to gange"*. – Far ser helt uforstående ud, og jeg ved ikke, om han vidste, at der kom en hund med hjem. – Mit eget hjerte svulmer af lykke. Mor siger: *"Ja du skal passe Sus, Helle, for det hedder den, og Søren har fået dens bror, som hedder Puk."*

Jeg ved stadig ikke om mor havde fået fars accept til at vi skulle have hund, eller hun bare overrumplede ham.

Samtalen med Stefan om Gud

Jeg var sammen med mine forældre på besøg hos nogle af deres venner, som var råkostspisere. Det kaldte mine forældre dem. De må have været veganere. Men de havde købt smør til bollerne, og kaffe til far, så vi skulle føle os rigtig velkomne. Da jeg havde spist min bolle, sad jeg selvfølgelig og kedede mig, fordi de voksne altid mest var så optagede af sig selv.

Men så blev jeg lige med ét sendt udenfor i haven sammen med deres søn Stefan. Måske skulle de snakke om ting, vi ikke måtte høre.

"Stefan du kan godt lege lidt med Helle, eller i hvert fald vise hende hvor gyngen er sat op i haven, ikke min ven" sagde hans mor.

Og dér stod vi. Han var frygtelig stor, ham Stefan og gik vist i 5. klasse, mens jeg kun gik i 3. - Han stod og sparkede til en flise. - Nu siger han nok, at han skal lege med en kammerat, - og måske fordi jeg syntes det var så pinligt, så kom jeg til at sige:

"Tror du på Gud".

Stefan kiggede på mig, og han så meget overrasket ud. Så satte han sig på en stor sten lige foran et bed med røde roser, men han sagde ikke noget. - Jeg syntes, det var endnu mere pinligt - kunne han ikke bare sige, om han gjorde eller ikke.

"Det kan man ikke altid vide helt bestemt om man gør" sagde han endelig, mens han samlede nogle småsten op i hånden. - Tænk at sådan en stor dreng gad tale så pænt til mig. - Hvis det havde været pigerne i 5 klasse fra min pigeskole, jeg havde spurgt om det, så ville de ha' grinset højt af mig, og hvasket sammen.

Jeg satte mig ved siden af ham på en anden sten - og så røg der igen noget ud af mig:

"Dengang jeg var lille, så troede jeg, at Gud sad på en af skyerne og kiggede ned over kanten. Det var vel nok skørt, ikke?"

"Nejj sådan tænker man, når man er lille" sagde Stefan ***"det gjorde jeg da også engang"*** og imens sad han og kastede de små sten op i luften og greb dem igen.

Jeg kunne se de voksne inde i stuen. De havde heldigvis glemt os.

"Min onkel, altså ham præsten, min far lige talte om før, han siger, at Gud ser alt. Tror du, at han ser på os lige nu"? sagde jeg. - Stefan så op i luften, som om han lige ville se ad, og smilede sådan på en lidt sjov måde:

"Det ville godt nok være mærkeligt, hvis han gjorde, ikke"?

"Tror du også, at han så kan se, hvad vi tænker?" Jeg glemte næsten, at han var så stor.

"Så havde han godt nok meget at se efter, hvis han skulle lytte til alle mennesker i hele verden på én gang" og så sprang han op og smed stenene hen over hækken ud på marken med et ordentligt kast.

"Men det kunne jo godt være, at han lagde mærke til os lige nu, fordi vi snakker om ham". Nu drillede Stefan kunne jeg mærke:

"Nåh var det ikke en gyngetur du sku' ha"?

Han begyndte at gå ned mod det store egetræ, hvor gyngen hang og jeg løb efter. Gyngen hang ned fra en gren, der sad meget højt oppe. Det gav et lille sug i maven for nu kunne jeg få en gyngetur med mægtig fart på. Jeg hoppede op i gyngen og Stefan skubbede mig i gang.

Jeg syntes pludselig, at Stefan var vældig sød. Ganske vist lugtede han meget ud af munden. Det var fordi de spiste så meget kål, brændenælder og sådan noget. Men det kunne Stefan jo ikke gøre for, at han skulle spise sådan noget. Og det gjorde ikke noget mere, syntes jeg.

Da jeg var kommet højt op, så råber Stefan til mig:

"Har du tænkt på, at hvis din far og mor ikke havde mødt hinanden, så var du ikke blevet født"! - ***"Og hvis min far og mor ikke havde fået mig på det***

tidspunkt de gjorde, så var det slet ikke mig, men en anden, der var blevet født. Og så havde vi ikke været her i haven nu!

Jeg var meget højt oppe nu. Når jeg gængede fremad, nåede mine fødder helt op til de nederste grene. Over mig flød skyerne af sted. Jeg var helt svimmel. Og fordi jeg ikke kunne klare at tænke det, sagde jeg:

"Måske havde vi alligevel været her, men bare i en anden krop"

"Nej det kan man ikke, for når man har en anden krop, så er man også en anden" afgjorde Stefan. Han var færdig med at snakke om det mere kunne jeg høre. Men mit hoved var blevet fuld af tanker, jeg somme tider tænkte:

"Stefan, er det ikke mærkeligt at inde i hjernen er alle tankerne. Men der er ingen andre end mig selv, der tænker de tanker, eller kender dem, - undtagen altså Gud måske. - Tænk hvis man sådan bare et øjeblik kunne være i en andens hjerne og tænke en andens tanker"

"Men det kan du heldigvis ikke! - Har du lyst til at spille badminton".

"Ja men hvis man kunne det, ville man så være sig selv, eller den anden"?

Stefan gav mig et kæmpe skub. Jeg blev helt bange:

"Nej Stefan, ikke højere, jeg falder af".

Han holdt op og gik over til hindbærbuskene og begyndte at spise bær - Jeg troede han var blevet sur. Men da gyngen endelig var kommet så langt ned, at jeg turde hoppe, gik jeg hen til hindbærrene, og så sagde han bare:

"Skal vi så spille badminton. Vi behøver ikke at tælle point, vi kan bare se, hvor mange gange, vi kan få bolden over nettet i træk, ikke".

Da vi noget senere cyklede hjemad var jeg glad, fordi Stefan var sådan en dreng, som man kunne tale med Gud om.

Og som jeg sad der på min cykel og så på min far der cyklede foran, og min mor bagved, blev jeg helt varm indeni, for tænk, at der var så mange tilfældige ting, der skulle ske for at jeg var blevet til, og alligevel havde min far og mor alligevel sørget for at det lige netop var mig, der blev født, og ikke nogen anden. Jeg var vel nok heldig!!!!

Ebbe bliver født 2 december.

Min far vækker med midt om natten. Klokkeren er 4. Mit lille kukur kukker lige da 4 gange. - Jeg står op i sengen, da min far, med blanke øjne, siger **"Helle du har fået en lillebror"**. Jeg ser min far har tårer i øjnene og det ryger ud af mig, mens jeg vil omfavne ham **"Far jeg elsker dig"**. Min far bliver lidt utilpas, tager mine arme og siger: **"Det ville du ikke sige, hvis du vidste, hvilke svære tanker jeg har"**. - Jeg glemte aldrig situationen, men forstod ikke, at min far havde så svære tanker. Men vi lavede næste dag en julekalender til Mor på fødeklinikken af 24 tændstiks-æsker med 1 stykke chokolade i hver. Chokolade var endnu meget vanskeligt at få fat i.

Vinteren 1946-47 var lang og kold

Far og jeg står på skøjter: Husker kun at vi er på Furesøen, isen er så tyk at man kan skøjte på hele søen. Men der er også hård vind. - Far og jeg holder hinanden i hånden og blæsten blæser os hen over søen. Vi kan ikke andet end stå og holde balancen op mod vinden. Vi bliver blæst helt over til den anden ende af søen. Vi må

gå tilbage langs bredden i skygge for blæsten og det tager flere timer at komme tilbage til bilen.

Mit 10 års fødselsdagsselskab på Borgevej i dyb sne. Fordi jeg var flyttet i "hus" og fyldte 10 år ville alle i klassen gerne komme til min fødselsdag den 13. februar. De skulle tage Troljebussen ud til endestationen på Kongevejen, den vej jeg plejer at køre hjem fra skole, og så skulle Far og jeg hente mine kammerater ved kl.12-tiden. Mor og Lillian skulle være hjemme hos Ebbe. Men om morgenen begyndte det at sne med store snefnug, og det sneede tæt. Nogle forældre meldte afbud, men de fleste børn ville afsted. – Far tog sine ski på og løb op til Kongevejen og hjem igen, før børnene kom, for at bane en vej til dem. – Mine klassekammerater var ellevilde over al den sne, da de kom. For de mindste gik sneen dem til livet, og for mig op til skridtet. – Hvordan vi kom tilbage til huset, husker jeg ikke, men alle var drivvåde og stadig ellevilde da vi kom hjem til mig. – Der var fyret op i kælderen i kakkelovnen, og deres tøj blev hængt til tørre, mens børnene fik dyner og tæpper, og ekstra tøj på fra mit tøjskab. De fik kakao og lagkage, mens far læste op for os. Mine skolekammerater var stadig i højt humør, de tænkte, at de nok måtte sove hos mig, fordi troljebussen ikke gik tilbage. Der blev også ringet hele eftermiddagen fra forældre, der var nervøse for om Troljebussen gik. Men ved 17-tiden var der alligevel en, der gik. – Flere af forældrene kom selv ud med Troljebussen fra København til Sorgenfri, for at hente deres næsten-indsneede børn med mere skiftetøj. Den fødselsdag blev der talt længe om.

Farmor dør og Ebbe bliver døbt i april.

Et par dage før Ebbes Barsedåb er Mor, Ebbe og jeg inde hos Mormor. Mormor stryger Ebbes dåbsdragt, som er gået i arv, Ebbe sover trygt, og de taler om slægten og festen og er beredt til denne højtidelighed, som skal foregå i Vartov.

Stemning: Jeg er samtidig meget sørgmodig. – Farmor døde to dage før min fødselsdag (kun far var med til begravelsen), og nu er kong Christian den 10. også lige død (20 april). – Jeg synes ikke de kan være bekendt at være så glade, når både farmor og kongen lige er døde. "Og Ebbe vil i hvert fald være helt ligeglad med den dumme flæse-dåbs-kjole."

Sommer med Sus: Sus er nu blevet en voksen hund, men stadig er den ikke godt opdraget. Sus går tur med mig, ikke omvendt. Den halser afsted i sit halsbånd, føler sig kvalt, hoster og stopper lidt op, men så halser den igen afsted. – Min far siger, at det er fordi den er en jagthund, en Irsk Sætter, den kan vi slet ikke opdrage på. – Men når min veninde Ellen og jeg når ned til Spejderskoven, så lader vi den løbe løs, for vi kan godt kalde den til os. Og den elsker skoven, pisker rundt, snuser, logrer og er så taknemmelig. – Min hund og jeg holder sammen. – For jeg ved godt, at især far ikke er vild med, at hunden bor hos os.

1948

Uffe bliver født i marts.

Husker at Mor og Far både er så glade over at Uffe er født og at det er gået så godt alt sammen. De kaldte Ebbe og Uffe for **de to frihedsdrenge**. Det er stort. Efter de trange besættelsesår. – **Nu kan deres drenge vokse op i den nye tid.** De snakker

også meget om det, at der bliver meget trangt i soveværelset med både Ebbe og Uffe. – **De drømmer om udvidelse.** Mor taler med mig om, at de måske snart fik råd til at lave et værelse på 1 sal til mig mod syd, og et soveværelse ud mod vejen til dem selv og Ebbe og Uffe. Og når Ebbe og Uffe så blev lidt større, skulle de have mit gamle værelse. – Men Uffe vil bare have bryst og Ebbe er jaloux, så barnepigen har sit hyr med at holde ham væk fra sin Mor, når der ammes.

Uffes barnedåb.

Sus spiser festmaden. Ikke godt! Det var dagen før barnedåben. Mine forældre er ved at lave forberedelser til festen. Jeg sidder lige så stille og læser i en bog, da min far pludselig siger *”Sigrid, hvor har du lagt kyllingerne”* – Vi skal have tarteletter med kylling, grønne ærter og gulerødder i sovs til forret! Mor kommer, *”Jamen jeg mener jeg lagde dem på bordet”*. Men nu ledte de alle steder. Far var ikke sikker på Mors hukommelse. Pludselig ser far ned på gulvet, hvor der ligger kyllingebeben. *”Se Sigrid, det er Sus, der har spist dem”*. Sus ligger lige så fredeligt i sin kurv og sover. – Far styrter hen og tager den i halsbåndet: **”Din slemme, slemme hund, at spise maden til barnedåben”** – han vil slæbe den ud i gangen og ned i kælderens, hvor den ind imellem er, når den har lavet noget slemt. Jeg råber efter far: *”Det kan du da ikke, Sus lå lige og sov, den ved jo ikke, hvorfor den skal i kælderen”*. Men ned kommer Sus, og jeg sætter mig selv i skammekrogen sammen med Sus i kælderen, indtil de har glemt Sus. Så lister jeg den ud af bagtrappen og vi løber ned i Spejderskoven sammen, og Sus er lykkelig.

Jeg passer resten af dagen meget på, at Sus ikke skal komme til at forgribe sig mere på festmiddagen. For fest skal der være for Uffe.

Farfar kommer hjem fra Amerika.

Da farmor døde i februar 1947, blev Farfar så dybt deprimeret, at familien samlede penge sammen til at sende ham til USA for at besøge sin bror, der var emigreret til ”Staterne” som ung. – Farfar kom sig derovre, fik livslyst igen og kom nu hjem 1 år efter med Fly, og skulle bo hos os de første par nætter.

Farfar skal overraskes. I brevene til farfar havde far ikke fortalt, at Mor var gravid og at Uffe var blevet født. – Far arrangerede af barnepigen skulle gemme Ebbe væk, når Farfar ankom og så skulle Far vise ham ind til Uffe og lade som om det var Ebbe. Jeg kunne slet ikke lide tanken – at narre Farfar, som var så rar, og så synd for Uffe, som var helt uskyldig i narreriet. – Farfar så længe på barnet i vuggen. Så sagde han: *”Han er da ikke vokset meget”*. Lang tavshed. Så sagde han: *”Nej, I har narret mig, I har lagt et fremmed barn i vuggen”*. Så kom afsløringen, da Ebbe blev bragt ind. – Det tog et stykke tid inden farfar kunne rumme – både drilleriet og den store glædelige nyhed. Husker at farfar hele tiden skulle hen til Uffes vugge, og sagde *”Der fik I mig nok. Men tænk at I har kunnet holde det hemmeligt i al den tid med endnu en dejlig dreng”*.

Farfar har en kuffert fyldt med tøj med fra Amerika, som vi skal have!

Det var som en Aladdins Hule. Tøj vi slet ikke kunne få i Danmark. Af det jeg husker, var der et par fine spædbørnsdragter, et par flotte sygeplejekjoler, grå og hvidstribet i bølgecrepe til mig, og til Mor en lyserød natkjole, dybt nedringet med bryster i, som jeg havde set i en film, hvor helten overrasker heltinden i soveværelset. Vi fik små

fine tasker, der var småbørnslegetøj og Far fik en kasket. Tobak og chokolader og slik var der også en masse af. Og meget andet jeg ikke husker.

Farfar skal overnatte på mit værelse. Og jeg skal sove på loftet! Mor og far havde godt nok sagt, at Farfar skulle låne mit værelse, men jeg regnede med, at jeg så skulle sove på sofaen i stuen. Vi havde ikke nået at tale rigtigt om det. – Ud på aftenen trak Mor mig til side og sagde, at hun havde redt op til mig oppe på loftet. Jeg troede ikke mine egne ører. Loftet var et pulterkammer, uhyggeligt og der var intet elektrisk lys – et sted jeg ikke kom alene.

"Men Mor, hvorfor kan jeg ikke sove i stuen". "Nej det kan du ikke, så kan Farfar jo tro, at vi ikke har plads til ham, og så vil han sikkert sove på sofaen, for ikke at tage din plads" – **Jeg var rystet! Helt slået ud.** – Nej det måtte Farfar da i hver fald ikke tro, at der ikke var plads til ham. – Farfar sagde altid, at jeg var en meget sød og god pige, så jeg ville ikke skuffe ham. Så selv om jeg måske ikke overlevede natten, måtte det være sådan. –

Mor fulgte mig op, lagde mig under dynen og sagde god nat. Og så kom angsten – hjertet hamrede: Bag det høje skab kunne der stå en tyv, under bunken af tøj kunne en ulv snige sig frem. Min fantasi løb fuldstændig løbsk. Jeg ved ikke hvordan det alligevel lykkedes mig at falde en smule hen, da jeg – næsten som i drømme – **ser et stort lys, der kommer ind gemmen en kæmpe kirkerude med ro til mig** midt i pulterkammeret. Efter det falder jeg i en dyb rolig søvn, står frisk op næste morgen. Da jeg vækker Farfar siger han, *"Jamen Helle, hvor har du så sovet i nat?"* – *"Jeg har sovet godt"* sagde jeg bare, *"nu er der morgenmad."*
Men aldrig har jeg glemt den nat.

Mig og mine små brødre (1948-51)

Jeg er bange for at folk tror jeg er mor til mine små brødre. Jeg gik ofte tur med Uffe i barnevogn og Ebbe der gik ved siden af og holdt i barnevognens stang. Jeg var lidt genert for at nogen skal se os. Grunden var, at jeg allerede som 11-årig var ca. lige så høj som jeg er nu. Jeg var bange for at nogen skulle tro, at Ebbe og Uffe var mine børn, og at jeg var kommet i "ulykke". – Derfor tog jeg min skolekasket på og lavede sjov med Ebbe om, at vi skulle hoppe eller lave sjove måder at gå på. Så folk kunne se at jeg bare var et "barn". Uffe lavede vi ansigter til. Husker at Ebbe var lidt forundret over mine lege, men gik med på dem.

Vi leger i haven. Der var lavet en stor sandkasse, hvor jeg kunne lege med Ebbe og Uffe, og give dem ideer til, hvad man kunne i en sandkasse. Det at lave en bolde borg var den bedste leg. Der skulle rigtig meget sand til og der skulle hentes vand, for at den blev stiv nok. – Ebbe ville gerne hente vand, Uffe ville helst bygge. En af de flotteste udgaver vi lavede var, når bolden kunne vælge mellem to veje ned. Når den var færdig hentede vi mor, Lilian eller far for at vise det flotte resultat. – Vi forsøgte også i sne, men vi blev for våde.

Til skole med tog fra Sorgenfri Station

I 1948 stoppede troljebussen med at køre så jeg skulle nu med toget fra Sorgenfri station til Nørreport når jeg skulle i skole. Det var lidt længere end til troljebussens holdeplads men toget kørte hurtigere end bussen så min tid til og fra skole var næsten den samme.

"Børnelokkere".

Mine forældre har fortalt mig om nogle slemme mænd der var børnelokkere. Derfor må jeg aldrig tale med fremmede mænd og slet ikke gå med dem. Men jeg ved ikke rigtig hvorfor de er slemme eller hvad de gør ved børn.

Børnelokkeren i toget. På et tidspunkt er der en mand med store briller, der stirrer på mig på stationen og i toget om morgenen og sætter sig tæt ved mig. Når jeg skifter kupe, følger han efter mig ind i den nye kupé. Jeg tænker at sådan en nok er en børnelokker, så jeg fortæller det til mine forældre. Far beslutter at tage med toget om morgen, og siger, at jeg skal lade som om, jeg ikke kender min far, så skal han nok finde ud af, hvem det er, jeg er bange for, hvis der altså er noget om det. – Far finder med det samme ud af det, hvem manden er. Jeg ved ikke, hvad han siger til ham, men jeg ser aldrig "børnelokkeren" mere. Jeg har alligevel lidt dårlig samvittighed. For han har jo egentlig ikke gjort mig noget.

Børnelokkeren i bussen. Året efter kom et busstoppested kun 50 m. fra, hvor vi boede. Bussen gik direkte ned til Lyngby station hvor jeg kunne skifte til toget til Nørreport Station. Der var frygtelig mange med bussen om morgenen men busturen var kort, så min skolevej blev meget lettere.

Men glæden var kort, for på den 3. dag begyndte jeg at mærke, at der var en mand, som hele tiden stillede sig lige bag ved mig på bagperronen hvor der var meget lidt plads. Og lige meget, hvor jeg flyttede mig hen, var han bag mig og han åndede mig tungt stønnende i nakken. Det skete hver dag i en hel uge.

Jeg besluttede at det skulle far ikke blandes ind i. Så næste dag sagde jeg til far at jeg hellere ville tage toget fra Sorgenfri. Men det forstod far virkelig ikke. **"Nu var du lige så glad for bussen, og vi har lige betalt buskort". – Det er jeg ikke mere, der er så beklumret i bussen".** Den købte min far ikke, så det blev et langt krydsforhør. Hvad var det jeg fortiede? Og jeg vidste at jeg ikke måtte lyve. Så til sidst gik jeg til bekendelse og fortalte om manden som jeg troede var børnelokker.

"Helle, nu skal du jo ikke tro, at der er børnelokkere overalt." – "Men han sørger hele tiden for at stå lige bag ved mig." – "Men Helle, der er jo trangt på bagperronen så det skal han vel ikke lastes for." Så blev jeg nødt til at sige det: **"Han ånder mig i nakken mens han stønner på en væmmelig måde."** Så skiftede fars stemning lige pludselig Han blev rød i hovedet og meget ophidset. **"Det skal min datter ikke finde sig i, Sigrid har du hørt hvad Helle fortæller?"**

Så skete det som jeg havde frygtet igen. Far sagde at han næste dag ville tage bussen sammen med mig, og som sidste gang lade som om jeg ikke kendte ham. Så ville han selv dømme om sagen

Jeg var så nervøs, da vi hver for sig tog med bussen. Men den fremmede mand lagde ikke mærke til noget. Han gjorde, som han plejede. Da jeg stod ud og skyndte mig over til toget, så jeg ud af øjenkrogen, at min far havde fået fat i ham manden. Da jeg kom hjem om eftermiddagen, sagde min far, at nu havde han "ordnet" manden. Han ville ikke være bussen mere. Det var han heller ikke og min skolevej blev uden problemer.

Men jeg havde frygtelig dårlig samvittighed. Hvad var det jeg havde gjort. Og hvad var det egentlig han havde gjort.

På hospital. ½ års tid senere blev jeg akut syg og al hast opereret for blindtarmsbetændelse. Men da det var overstået, var det også lidt spændende at opleve, at være op hospital. Jeg lå sammen med en meget sød dame, fru Jacobsen, der også et par dage tidligere var opereret for blindtarmsbetændelse. – Hun var nok på min mors alder, men nu var rigtig morsom at snakke med, og meget lettere at tale men end min mor. Jeg følte mig passet så godt på lige indtil 2. dagen efter operationen, da der blev besøgstid.

Pludselig stod han i døren, børnelokkeren fra bussen. Han så på mig. Jeg blev kold af angst. Han havde fulgt efter mig hele tiden, vidste at jeg lige var opereret og svag. Nu ville han slå til. Hvad ville han gøre nu! Mit hjerte stod helt stille. Men så skete der noget fuldstændig og højst mærkeligt. Han flyttede blikket og så nu hen på fru Jacobsen gik hen til hendes seng.

Hvad ville han gøre ved hende?

Jeg skulle lige til at hive i snoren for at få en sygeplejerske til at komme.

Men nej – han bøjede sig ned og kyssede hende på kinden, og hun så helt naturlig ud. Hun talte til ham, som om de kendte hinanden.

Det var ubegribeligt. – Det var hendes mand!!!!!! - **Kunne børnelokkere være gift?**

Han hviskede noget til hende, hun pegede og så trak han forhænget mellem mig og hende ud.

Nu blev jeg helt forvirret og nu blev jeg bange, men på en helt anden måde. – Jeg vidste at min far ville komme om lidt. Hvis min far så manden, så vidste jeg ikke, hvad der ville ske. – Det kunne blive helt forfærdeligt. Hvis fru Jacobsen vidste, hvad hendes mand måske kunne finde på – og på den anden side, havde han jo ikke rigtig gjort noget. Hvad kunne jeg nu blive endnu mere skyld i!!!!!!

Nu hørte jeg min far komme. Han havde chokolade med, og ville straks også byde fru Jacobsen noget bag forhænget, fordi hun havde givet os noget dagen før.

“Nej” – næsten råbte jeg til ham. **“Nej hun vil være i fred i dag”** hviskede jeg bagefter. Men jeg måtte finde på noget mere.

“Far – vil du ikke godt købe et Anders And blad til mig. Jeg har slet ikke noget at læse i”

“Det vil jeg gerne, det gør jeg, når jeg går”

“Nej nu far vil du ikke godt”. Men jeg vidste at der altid skulle en eller anden meget overbevisende grund til at gøre andet, end det han selv ville. –

“Sygeplejersken vil også gerne tale med dig lige nu – og så kunne du købe bladet med det samme”

Det forstod min far, og gik ud.

Jeg var blevet helt rød i hovedet. Som i drømme så jeg, at børnelokkeren pludselig for igennem rummet og ud ad døren. Og fru Jacobsen trak forhænget til side og sagde meget forundret:

“Pludselig fik han travlt, min mand, han havde åbenbart glemt et møde – mænd, de har altid så meget for”!

Ja, fru Jacobsens mand havde åbenbart altid for meget for!!

Min far kom tilbage lidt forundret over ikke at kunne finde sygeplejersken. Men han, bød fru Jacobsen på chokolade og talte glad med hende om, at det sandelig var godt, at hun passede så godt på mig her på hospitalet.

Passe på mig, hun der var gift med en børnelokker, en slags lumsk ulv! Hun og min far skulle bare vide!!!

Men jeg undrede mig. Jeg havde vist slet ikke rigtig forstået hvad en børnelokker egentlig var! Hvis han da var sådan én!!!

1949

Vi får klaver

Mine forældre køber pludselig et klaver. Jeg skal lære at spille på det, og det vil jeg rigtig gerne. Far og mor fandt en spillelærerinde til mig. Det var hende der startede med at lære mig at spille og jeg lærte bl.a. at spille "An der Schönen Blauen Donau". Men så får min Mormor en ny logerende, der er en rigtigt uddannet spillelærer: Tage Forsmann, han er fra Finland. Så begynder jeg at få timer hos ham inde hos mormor hver tirsdag efter skole.

Sus, mig og musik i Mol. Jeg har lige set "Weyse-filmen" og vil gerne spille nogle af hans melodier. Især "Dybt havet bruser og bølgen går" om en kvinde, der lærer at synge med følelse, fordi hun ikke får den hun elsker. Far og Mor har aftalt, at vi alle fem skal besøge nogle venner. Men jeg ved at Ebbe og Uffe skal "vises frem", og jeg har ikke igen lyst til at blive spurgt om, hvor spændende det er endelig at få 2 brødre. Jeg vil meget hellere blive hjemme med Sus og det får jeg lov til. – Husker friheden ved at sidde helt alene med Sus og lære Weyse-sangen at kende. Men da jeg kan den og begynder at spille og synge den begynder Sus at hyle. Den sidder på sin hale med snuden i vejret og tuder som en ulv. Så tuder jeg også, nej jeg hyler sammen med Sus, for vi er nok begge to lidt ensomme og "får ikke den vi elsker". Senere finder jeg ud af, at Sus altid hyler, når jeg spiller noget i Mol.

Sommer i Fredericia.

Jeg lærer at svømme. Jeg var alene på ferie hos faster Helga, Onkel Aage og Farfar, måske en hel måned.

I forvejen har jeg skrevet til Emma, farbror Holgers kone – der vil gøre alt for mig - at jeg frygtelig gerne vil lære at svømme. – Året før var jeg til en fødselsdagsfest for Ellen, hvor vi fik lov til at tage til Bellevue og bade. Ved badeanstalten lokkede Ellen os til at springe i, hvor vi ikke kunne bunde, og svømme ind på badeanstalten. Så kunne vi spare pengene og bruge dem til is. Alle de andre havde lært at svømme i skolen, men i min skole havde vi ikke lært det, og jeg var lige ved at drukne.

Emma tog mig med ud til en svømme-lærer, der havde et lille hold elever. Og der fik jeg taget svømmeprøven: 200 m svømning, dykning og redning. - Da mine far endelig fik sommerferie, og resten af familien kom til Fredericia, skulle jeg overraske dem med at jeg kunne svømme. Det var en sommerdag på Hvidbjerg strand. Min far så mig pludselig liggende i vandet og blev meget forskrækket. Min far sprang op skulle lige til at løbe ned mod vandet – da han så, at jeg begyndte at svømme. – Den sommer i mit 12. år lærte jeg at svømme. Stolt, stolt, stolt. Uden hjælp fra mine forældre. Og ikke bare det. Jeg fik 3 piger på vejen til at lære min bold-serie med 2 bolde til 20. Og 2 af pigerne fik også klippet skråt pandehår lige som mig!

Forfærdeligt. Mine forældre har givet Sus væk.

Det er så traumatisk at jeg ikke præcis kan huske hvornår det skete. Det kan godt være at det var da jeg kom hjem fra sommerferien i Fredericia at min mine forældre fortalte at de havde givet Sus til en familie i Jylland. – Min Mor fortalte, at det ikke kunne gå mere, med Sus i huset, fordi Sus spiste af Uffes mad, og med alle de hundebakterier kunne især Uffe, der var så lille, blive meget syg. – Jeg havde med stor glæde set et par gange, at Uffe, når han sad i barnestolen, der var slået ned, at så kom Sus hen og slikkede ham og Uffe var henrykt, og han gav gladelig noget af sine små leverpostejmadder til den tiggende Sus.

Det var forføreligt for mig at miste Sus, min tætteste allierede. Hver nat det næste ½ år drømte jeg, at Sus stod udenfor – halsede – og ville ind. Den havde svømmet over Storebælt. Det var så livagtigt, at jeg stod op og så efter.

Lilian. Et 16-årigt livstykke flytter ind.

Vi skulle have ung pige i huset for at hjælpe min mor med mine små brødre.

Mor var 43 år og ret gammel til at få små børn syntes jeg. Men det var noget med at de ville vente til efter krigen med at få flere børn.

Sammen med min mor var jeg nede på børnehjemmet ved Fuglevad. Det lå lige bag vandmøllen der hvor Mølleåens vand altid brusede ned gennem sluse-lemmen. Mens Mor talte med forstanderinden, gik jeg og så på bøgerne i stuen. Jeg tog en bog ud af Saint-Exupéry, ham med "Den lille prins", men denne her var en bog der hed "Flyvere i natten". Lige i det øjeblik oplevede jeg, at det her havde jeg oplevet i et andet liv, præcis at jeg stod her og tog den bog ud af hylden. – Oplevelsen var voldsom, og jeg syntes, at verden måtte blive helt anderledes efter nu!

Og det blev den virkelig også. Da vi gik hjem, havde mor ansat Lilian på 16 år.

Jeg bliver forberedt på at "passe på Lilian", men forstår det ikke helt hvad det drejer sig om.

Mor forklarede mig, at hun nu var i vores varetægt - Og at 16 år er ikke meget, når man skal begynde at klare sig selv. Mor sagde at vi skulle passe godt på Lilian. Et børnehjem er ikke det samme, selv om man var blevet passet godt på. Jeg forstod at det var mest det med drengene jeg skulle være med til at sørge for; at Lilian ikke fik besøg af drenge eller snakkede med dem.

Henne i skolen læste vores lærerinde tilfældigvis højt for os af "Guds blinde øje" i vores pigeskole. Hun sagde, at nu var vi store nok til at kunne forstå, hvor svært det kan være for dem, der ikke har en familie. Det med at blive voksen/kønsmoden. Og hvor let det kan gå galt med dem, lige som det var sket med deres mor.

Mine forældre havde nu ikke fortalt mig så meget, jeg kunne blive klog af, andet end noget drenge kan finde på at gøre ved piger, hvis de ikke er meget godt opdraget. Det er noget beskidt noget. Men når man er gift, er det smukt.

Lilian kom og var en frisk pige. Lilian skulle sove sammen med mig på mit værelse. Jeg var ret vild med Lilian, da jeg så hende. Hun havde kruset og rødt hår. Hun havde dejlige røde æblekinder, og så flot ud. Hun var ikke egentlig køn, men var så frisk og kæk i sin måde at være på. Hun havde altid lyseblå kjole på og udenpå et helt rent stivet forklæde. Lilian var vild med det nye hun oplevede hos os, og spurgte hele tiden om alt det nye, hun ikke var vant til. Lilian lo meget, hun var meget hurtig, men til tider kom hun lidt for nemt omkring støvsugningen og børnevasken. Det var mest min far, der blev sat til at fortælle, hvordan det skulle forbedres. Og Lilian

lyttede lydigt til, men jeg tror ikke hun tog sig så meget af det med udsældningen. Hvis det havde været mig, så -- uha uha. Hun sagde endda til min far, at det var godt at få lært noget.

"Taudorf – De behøver ikke at være så bekymret. Det skal nok gå alt sammen", og så sendte hun min far et skælms blik.

Jeg synes at Lilian var vild. Når hun skulle i seng, smed hun bare alt tøjet. Det gjorde hende ikke noget, at jeg var der og så det. Så kastede hun sig på sengen splitter nøgen. – Jeg forstod ikke, hvorfor hun ikke var mere genert.

"Fryser du ikke uden tøj på i sengen"

"Næh jeg har varmt blod. Men du må være en frossenpind".

Når hun havde det månedlige, hængte hun bare sine hjemmestrikkede bind til tørre udenfor, mens hun fløjtede. Jeg vidste ikke, hvor jeg skulle gøre af mig selv. Sådan noget skilte man da ikke med.

Min mor havde det vist hårdt med at have ansvaret for Lilian. Det var ikke så farligt, at lade Lilian gå tur med mine brødre. Men når hun skulle købe ind på cykel, var det ofte om eftermiddagen, når jeg var kommet hjem fra skole, og så blev jeg sendt med (som anstandsdame forstod jeg senere) – Allerede en af de første dage vi købte ind sammen, kom der et par drenge cyklende modsat os. De piftede i fingrene efter Lilian og hun råbte hej hej, piftede tilbage – og hun kunne pifte næsten lige så godt som dem - og så standsede hun op.

"Det må du ikke. Man pifter da ikke efter drengene" jeg hev i hende for at vi kunne cykle videre. I pigeskolen, hvor jeg gik, kunne det let være udsmidningsgrund.

Men drengene var straks ovre hos os, og spurgte Lilian, hvorfor de ikke havde set hende før, og hvor hun boede. Og hun fortalte løs, mens drengene så på hende på den måde, som jeg havde forstået, var på den der farlige måde.

"Lilian vi skal altså købe ind nu – mor venter på kartoflerne".

"Ja, ja – men jeg må vel lige snakke først. Jeg ved jo ikke engang, hvad I hedder" sagde hun til dem. Jeg var ikke bare rød i hovedet men helt ned i maven.

Og inden vi kunne komme videre, vidste hun at de hed Ib og Børge, hvor de boede og hun pegede vores hus ud.

Indimellem blev jeg krydsforhørt hjemme, om vi nu kørte lige ud og hjem. Jeg valgte ikke at sige noget om drengene, som jo ofte dukkede op på vores ture. Jeg sov jo sammen med Lilian, så jeg ville være solidarisk. Og der var jo heller ikke sket noget farligt. Lilian var god til at pjatte med Ib og Børge. Og egentlig synes jeg nok et eller andet sted, at selv om det var farligt, var det også lidt sjovt at høre på. – Men jeg led af konstant dårlig samvittighed og drømte, flere gange om drengene og Lilian. Farlige drømme. – Lilian var i fjendeland og hun vidste slet ikke, at hun var det. I drømme blev hun også sommetider overfaldet af ulve.

Badeværelset. Naturlighed overfor dyd.

Vi havde endelig fået et rigtigt badekar, hvor jeg kunne komme fyrrenåle i, som duftede så dejligt. En dag var jeg gået i bad og lå og bare nød varmen og duften. Pludselig var der nogen, der åbnede døren. Jeg havde åbenbart glemt at låse. Det glemte jeg ellers aldrig. – Jeg blev så forskrækket, at jeg for op af badet og tog mit håndklæde op foran mig. Først da så jeg at det var Lilian, der stod der i døren. Men i stedet for at sige undskyld til mig stod hun målløs og gloede på mig. Hun var slet ikke genert over, at hun havde set mig nøgen.

Sådan stod vi overfor hinanden i flere sekunder, der varede en evighed. Endelig sagde hun, og jeg kunne forstå, at hun var chokeret eller på en eller anden måde vildt forbløffet:

"Men Gud, Helle – jeg er målløs. – Du er jo overhovedet ikke vanskabt. Du ser da godt ud. Der er da ikke noget i vejen med dig. – Hvorfor går du så og gemmer din krop for mig. – Og jeg som troede, at du havde en frygtelig skade et eller andet sted på kroppen, fordi jeg aldrig måtte se dig nøgen. Jeg har gået og haft ondt af dig, fordi du sikkert gemte på en slem hemmelighed. Og det havde jeg slet ikke behøvet!"

Hun ventede at jeg skulle sige noget til mit forsvar, men jeg var lige så målløs. Her havde jeg været, som jeg mente, at man forventede af mig, at blufærdighed var en stor dyd. Og så Lilian også kunne se, at jeg godt opdraget.

Min far havde da heller aldrig set mig nøgen – ikke så længe, jeg selv havde kunnet klæde mig på. Og her stod Lilian så, og havde troet at jeg var en vanskabning. Blev min dyd nu omtolket som et handicap.

Konklusionen

Jeg husker ikke hvad der skete herefter. Det var både et slag i ansigtet på min æresfølelse og samtidig viste Lilian en åbning ud til mindre snærende bånd. Jeg kom til at se meget op til Lilian.

Livet på Borgevej (1949 – 52)

Lige så snart Uffe er til at lege med, så er der visse lege, der går igen for Ebbe og Uffe. Og det er at fange tyve. De er politibetjente begge to, der jagter tyve. Tyvene er ofte lige om hjørnet, så de skal liste, og så indimellem skal de løbe stærkt. – Ved ikke om jeg husker rigtigt, men måske har Ebbe fået nogle tyvekoster af Mor, som de kan finde i stedet for tyvene. – Det er ikke altid, at Uffe har forstået legen på den måde, som Ebbe har arrangeret den på, men Ebbe forklarer så igen, og Uffe er meget føjelig husker jeg.

Løvsavsaftner mm. Hvornår det begyndte husker jeg ikke. Men far begyndte at lave aktivitetsaftner for mig og mine legekammerater. Senere kom Ebbe og Uffe også med. Vi fik stykker af krydsfiner, som vi savede figurer ud af, så skulle de pudses med sandpapir og til sidst skulle de males. Husker at jeg har savet mange hjerter til at lægge på julebordet, heste eller engle som skulle bære lys, og tal til vores fødselsdage, hvor man kunne sætte lys i bagefter. Jeg husker også at have lavet et bælte af kvadrater med figurer indeni. – Et år stod mor for at lave kurve af peddigrør. Men det var et stort vandpjaskeri, fordi peddigrørene hel tiden blev for tørre. De dejlige aftner endte med, at vi fik saftvand og noget lækkert. Jeg husker mest Englemad: Æbler, pærer, jordbær, rosiner og chokolade i flødeskum. Eller kiksekage.

Aftenhygge: Jeg husker aftenoplæsningerne hvor Lilian boede hos os. Det blev i 2 afdelinger. Først for Ebbe og Uffe f.eks. "Hvordan elefanten fik sin lange snabel". Når de var lagt i seng, hørte vi f.eks. Selma Lagerlöf og andet mere voksen-lødigt.

Konfirmationen

Forberedelsen: Far og Mor har fået nye venner: Præsten Louis Brøndum og konen Antonie. Jeg skal konfirmeres i Lyngby kirke, og gå til præst hos Brøndum, sammen med elever fra Lyngby Skole, selv om jeg går i skole i København. Samtidig er mor og

mormor så knyttet til Vartov valgmenighedskirke, at de får lavet den ordning, at jeg også går til forberedelse hos præsten Balslev der.
Det bliver for mig en konfrontation mellem Balslev (den gamle, alfaderlige gudstro) og den mere moderne Brøndum: *"Vi kan jo alle tvivle på det at tro – ikke?"*
Brøndums åbenhed ramte mig, og vækkede mig omkring Troen.

Konfirmations-kjolen: Min Mor digtede tit om noget, der ikke kunne realiseres. Først var det værelset på 1 sal, der ikke blev til noget, og nu var det den fantastiske blondebesatte konfirmations-kjole, jeg skulle have. Vi havde tegnet den sammen – Nedturen var, da min forældre havde været ude hos nogle venner, og kom hjem med den mest rædselsfulde brugte konfirmations-kjole de havde købt for 50 kr. af vennerne. Så snæver også, så jeg næsten ikke kunne flytte benene. Jeg nægtede at gå i den. Stort ståhej i familien. *"Så dyrt at holde din konfirmation"* m.m. blev der sagt. – Det endte med at to af genboerne (Edwards kone og Ragnhild) lavede en redningsaktion for mig. Edwards kone købte en masse tyl til nederdel for at dække den købte, og Ragnhild fik syet tingene sammen, så kjolen så acceptabel ud. At jeg så fik en fornem – alt for voksen – *"anden dags kjole"* er en anden sag. Kjolen var designet og syet af min mors fætter Asker der var skrædder og af stof som min mor havde vævet. Men jeg følte mig fremmed i den elegante kjole.

Konfirmationen: Husker den, som mine forældres fest. Foruden mine brødre og mig selv var det kun voksne, der var med, og jeg fik voksne gaver. Men for de pengegaver jeg fik, købte jeg min første flotte røde cykel med gear.

Lilian tager på højskole

I 1952 var Lilian færdig hos os og tog på Snoghøj Højskole. Hun holdt kontakt med familien med breve. Året efter blev hun gift med en dejlig mand der elskede hende. De fik 2 børn.

Helt tilfældig har vi været så utrolig heldige at få kontakt igen. Lillian er nu (i 2022) 88 år. Hun er meget kvik og har haft et godt liv.

Så vi tænker på hvad hun sagde til far da hun var 16 år gammel: *"Taudorf. De behøver ikke være så bekymret. Det skal nok gå alt sammen"*.

Og det gjorde det!

Helle 14 – 18 år

Tegnestue og badeværelse.

Jeg tror at det var i 1950 at far og håndværkere gik i gang med at bygge 1 salens gangareal med skuffer, skabe og *"Tegnestuen"*. Her kom fars store tegnebord og senere mors *"Askovvæv"* til at stå. På badeværelset får vi fliser, de finurlige tandbørsterum, badekar. I kælderen får vi fyr og dermed varmt vand! Det hele er færdigbygget i 1952.

Moster Bodil

Moster Bodil var den af mine mostre, der *"virkelig så mig"*. Vi havde noget usagt sammen, og min beundring for hende var stor. Hun havde en skuffe med ting fra sine mange rejser fra før krigen: Bl.a. Lapland, Norge, Skagen og Blåvand. Jeg ejer nogle

af de ting nu. Hun havde gået på kunstnerskole, var en rigtig billedkunstner. Mange billeder på hendes værelse. Der lugtede altid af maling. - Waw.

Moster Bodil boede hos mormor til efter krigen. Hun var i en årrække gode venner med forfatteren Hans Løjmand og hans syge kone. Konen dør kort efter befrielsen, og Bodil og Hans Løjmand bliver gift. Løjmand dør omkring 1950 og kort efter får Bodil konstateret brystkræft og bliver opereret.

Moster Bodil bliver knyttet meget tættere til vores familie efter operationen.

Moster Bodil hjælper mig til ny skole. I 1952 går jeg stadig på Zahles skole ved Nørreport. Vi skal i 10 klasse. Selvom jeg er nummer tre i klassen jeg rigtig, rigtig træt af skolen. Kort før sommerferien betror Ellen og Lisbeth, de 2 dygtigste i klassen, mig at de har skulle holde det hemmeligt, at de har læst fransk i et år for at komme direkte op i 1.G. på skolens gymnasieafdeling. Jeg går helt i sort af svigt og ydmygelse. Ellen og Lisbeth er mine bedste venner i klassen. Jeg fortæller det ophidset derhjemme og far bliver stiktosset. Der bliver familieråd. Det bliver Moster Bodil, der er meget hos os, som "taler min sag" og siger at kunne være godt, at jeg nu kom til at gå i skole sammen med drenge. Mor er imod, men far og moster Bodil får gennemtrumfet, at jeg kommer til en prøve på Lyngby Statsskole. Det går godt og efter sommerferien skal jeg begynde i 1.G på matematisk linje. Matematik er mit bedste fag.

Jeg følte at nu lå livet foran mig. Ny skole – nye muligheder. 15 år. Jeg havde fået klippet en ny sporty frisure, og jeg havde syet mig et par grønne jeans og jeg havde et lille grønprykket tørklæde om halsen. En sidste mode for unge! Jeg havde kopieret det fra det nye blad "Seventeen". Jeg følte mig helt ny og voksen.

Far og mor saboterer mine sommerplaner. Mine forældre havde fået den ide at nu, endelig skulle vi på udlandsrejse og det skulle være til en hytte på et fjeld i Norge. Guriset ved Gol. Og så havde de også inviteret onkel Bent og tante Lisbeth med. Så vi skulle være 7 i bilen på turen derop. Jeg argumenterede meget for at jeg skulle blive hjemme og bo hos en veninde – uden held. "*Helle, du er da den vigtigste at ha' med*". "*Det bliver en oplevelse for livet*". "*Og vi tager garn med så du kan få lov til at strikke den sweater du har set i "Alt for damerne", ikke?*". **Nedtur!**

Rejsen til Norge – sommerferien 1952

Bilturen op hytten i Norge, var uendelig lang. Vores store Dodge Brother var fyldt til bristepunktet: Mor, Far, Bent, Lisbet, Uffe, Ebbe og mig Helle samt masser af bagage og forråd. Ebbe og Uffe sad på skødet af to af os. - Husker kun, at vi kørte mindst 100 km. galt i Norge, så vi først kunne bestige det rigtige fjeld, da sommer-mørket var ved at falde på. Bilen kørte varm 2 gange undervejs op ad den stejle vej. Endelig klokken 2-3 om natten nåede vi op på højfjeldet, og kunne nu se flere sæterhytter. Men hvilket et af dem var det, vi havde lejet? Vi var dødtrætte. - Men mens vi stod helt fortabte steg en meget høj mand med stort skæg direkte op af fjeldmassen. Hvor han kom fra, var ikke til at sige – *det var det fuldstændig uvirkeligt syn* – men han kom hen mod os på bare fødder på den rimfrosne jord og sagde velkommen. Han udpegede huset og vi fik nøglen. Og på den måde ankom vi så endelig til vores hytte medens morgenlyset trængte sig på.

Ferien var fuld af udflugter oppe i fjeldet, hygge indendørs med ludo og spil. Ebbe, Uffe og far var ofte på fiskeri ved elven.

Alene på fjeldet med Universets gåder. På 7. dagen af ferien havde jeg fået rigeligt af familien og at lege med mine små brødre. Jeg meddelte at i dag ville jeg gerne gå alene på fjeldet og at de ikke skulle forvente mig tilbage de første par timer. Det fik jeg lov til efter mange formaninger.

Forsynet med en madpakke og Fred Hoyle's "Universets Gåder" – som jeg havde fået i konfirmationsgave – begav jeg mig opad af smalle fjeldstier. Jeg kom hurtigt højt til vejrs. Der lugtede stærkt af mosser og lav og bitte små stenblomster. Med et mærkede jeg det fantastiske ved at være her, alene med det hele.

Udsigten heroppefra var fantastisk smuk. Jeg kunne ikke længere se hytten, kun elven dybt under mig.

Så satte jeg mig til at læse "Universets Gåder": Big Bang, stjernernes magt, rummet der hele tiden udvidede sig, og at Jorden var det eneste sted i rummeligheden hvor der levede mennesker. Jeg læser og læser. Efterhånden følte jeg mig næsten vægtløs og ude i universet. Med et kom der også en uhyggestemning over mig, jeg syntes at klippestykkerne var afvisende overfor min tilstedeværelse, som om de sagde: "Gå væk nu, du hører ikke til her". Men så så jeg også at skyer begyndte at sænke sig over fjeldet, hvor jeg sad.

Med hamrende hjerte kom jeg op at stå, samlede min rygsæk og bog op. Mine ben gik helt af sig selv nedad, nedad samme vej, jeg var gået op. Flere gange troede jeg at jeg var faret vild. Angsten havde kloen i mig, hjertet hamrede, jeg så for mig, at jeg ikke fandt den rette vej tilbage. Jeg var gået helt vild og jeg ville omkomme her i fjeldet, langt fra mine kære, og de ville aldrig finde mig.

Men lige med et åbnede hele plateauet, hvor vi boede, sig for mig. Jeg ser vores hytte længere nede, og jeg sætter mig ned fuld af taknemmelighed og lettelse. Hjertet falder til ro og mit åndedræt efterhånden også. – Efterhånden begynder jeg at tænke almindelige tanker. Jeg ser på mit ur. Der er kun gået knap 2 timer. Lidt flot. Jeg syntes det vil være pinligt at komme hjem allerede nu.

Så jeg blev på stedet bag nogle klippefremspring. Jeg plukkede lidt stenblomster, blev lidt døsig, lagde mig lidt og faldt i søvn. Tiden gik. Jeg vågnede ved, at der faldt nogle dråber regn på mig. Med et var jeg lysvågen. Jeg så at tågen var ved at lægge sig over fjeldet, som jeg kom fra, og nede ved hytten opdager, at der er opstandelse. Min far gestikulerer og min onkel peger. Det ser ud som om, de vil ud at søge efter mig. Nu begynder regnen også at falde tungt og tæt. Jeg skynder mig alt hvad jeg kan for at komme nærmere og signalere. Her er jeg. Her er jeg.

Efter mange råb og viften med armene, ser min far mig endelig og så onkel. Vi løber hinanden i møde, og jeg får en stor varm bjørne-velkomst med mange knus og kram, og derefter belæring, om farligheden i fjeldet. Dyndvåd, som jeg nåede at blive, får jeg nyt varmt tøj på, kakao og pandekager, og alle i familien ser på mig, som et nyt og lidt fremmed væsen.

Jeg var lykkelig vendt tilbage til civilisationen, til familien, til mine brødre, min far og mor og onkel og tante.

For mig blev det en fantastisk ferie fra da af. Måske også, fordi de andre så på mig med lidt nye øjne. – Men de fik aldrig noget af vide om, hvordan angsten havde taget mig på fjeldet, og hvor flov jeg havde været over at jeg havde siddet i nærheden af hytten i meget lang tid, mens tågen lagde sig over fjeldet, uden at give mig til kende.

Moster Bodils sidste tid – Hun boede hos os i Tegnestuen

Moster Bodils kræft udvikler sig desværre og angriber hjernen, så hendes ene mundvig kommer til at hænge. Forstår at der ikke er mere at gøre, og hun flytter ind hos os i Tegnestuen på 1.sal. Jeg flytter op til hende; jeg sover sammen med hende og har mit arbejdsrum der, nu hvor jeg er begyndt på gymnasiet. Jeg føler det som en meget betydningsfuld opgave at være nær ved min elskede moster.

Ebbe og Uffe flytter ind på mit gamle værelse.

Vi har fået Bitten i huset, som også ser meget efter moster Bodil.

Bodil fortæller mor, at når hun lider meget af smerter, så glæder hun sig over at se på mit hår, når jeg sidder og forbereder mig ved arkitektbordet. Der er nogle striber i det som letter smerten. Det glæder mig.

Bodil fortæller også, at jeg en nat faldt ud at sengen, og moster Bodil, der ikke kunne gå ud af sin seng, råbte til mig, at jeg skulle gå op i min seng igen og ikke sidde og fryse på gulvet. Jeg skulle have brummet som en vild bjørn, men alligevel føjet hende. Det havde set urkomisk ud. – Sådanne oplevelser kunne Bodil le meget over. Hun var et lattermildt menneske midt i hendes egen sygdom.

Moster Bodil dør midt i min gymnasietid i 1953 omgivet af vores familie.

Fra pigeskole til fællesskole.

Min matematiker-klasse

Jeg havde tusind forestillinger om at gå i skole med drenge, men realiteterne var mere enkle og konkrete. Vi var 5 piger og 13 drenge. Jeg syntes at drengene var ret umodne, slet ingen at forelske sig i. Begyndelsen var svær. Nogle drenge hældte indholdet af min taske ud for at se, om jeg havde læbestift med. Andre kom kløpulver ned ad ryggen på mig i håb om, at jeg tog blusen af, og to drenge, der sad bag mig, kildede mig flere gange i timen, indtil jeg kom til at hvine. Både jeg og drengene fik reprimander af læreren. Jeg havde nok lagt op til det!!!

Rektor Mogensens terror-regime: Vi havde rektor Mogensen til matematik dagligt. Langsomt blev vi klar over, at rektor ikke blot var kolerisk, men udvalgte sig ofre i klassen til at tyrannisere. Var han i dårligt humør kunne han kun holde geniet Jørn Lyngesen ud. Heldigvis var jeg god til matematik og ikke hans mobbeoffer, men min sidemand Ruth var én af dem.

En dag lød rektors stemme med satanisk klang sådan: *"Så tror jeg vi skal have Ruth Wesenberg til tavlen."* Ruth gik forsigtigt og skræmt op mod katederet. *"Alt for slapt Wesenberg-Lund, tilbage på plads, og så kommer hun op med raske skridt til tavlen."* Ruth var ved at falde, helt hypnotiseret af rektors stemme. Da Ruth var ved tavlen, siger rektor strengt: *"Skriv Pythagoras læresætning"*. Ruth stod lidt undrende, den kunne vi alle: *"Stå ikke der og fedt med kridtet, eller kan hun ikke engang det mest elementære?"* Rektor brølede nu: *"Sæt dig. - Lyngesen til tavlen"!!* Ruth rystede over hele kroppen efter den behandling.

To piger som var begyndt i vores klasse, fik dårlige nerver af rektor Mogensen og forlod skolen.

Jeg havde voldsomt ondt af Ruth: Så jeg gik en dag til rektor med bankende hjerte for at sige, at Ruth ikke var ubegavet, men blev så nervøs, når rektor korreksede hende lidt hårdt, at hun glemte det hun kunne. –Rektor tog mine hænder, så mig ind i i øjnene og sagde, at jeg var en pige med et stort og godt hjerte. – Han skulle nok huske, hvad jeg havde sagt. – Jeg var ganske forvirret bagefter. Roste han ikke lige mig nu i stedet for at forstå, at han var for streng!!!! Men intet ændrede sig. Det blev snart sådan, at vi alle forberedte os en ekstra gang til rektors time, i den foregående time, til stor forundring for læreren, der ikke forstod hvorfor vi slet ikke var nærværende.

Da vores klasse mødtes til 10 års studenterjubilæum, talte vi hele aftenen om hvor meget rektor Mogensens terror-regime havde påvirket os. Tyve år efter, da rektor døde, dansede en anden klasse på rektors grav af utrolig lettelse over hans bortgang. Fik senere at vide, at Mogensen havde været glødende nazist under 2 verdenskrig.

1G. Hvordan taler man med drenge?

Det var i frikvartererne, at man kunne møde drenge fra de andre klasser. Og hurtigt blev jeg betaget af én dreng fra den sproglige parallelklasse, der hed Stig Pors. Han var meget pæn og så så voksen ud. Han gik næsten altid og talte med en anden dreng fra sin klasse., og så røg han pibe og havde plusfour-bukser på ligesom min far. Hvordan kom jeg i kontakt med ham? Tænkte at det måtte være ham, der skulle henvende sig til mig. Så jeg gik så ofte jeg kunne sammen med Ruth fra min klasse og snakkede med hende, mens jeg forsøgte at vi kom til at passere Stig og hans ven så ofte som muligt. Men Stig så mig slet ikke.

En dag fik jeg mod til at spørge en pige fra hans klasse, om hvad hun syntes om Stig, og om han var meget sky og lidt verdensfjern. *"Stig – nej det er han i hvert fald ikke, - du er da vel ikke blevet forelsket i ham. Jeg har jo gået i klasse med ham fra 1 real. Ham skal du sandelig holde dig fra, han er noget at samle på, han er "et forsuttet bolsje"".* Stig, et forsuttet bolsje? Dybt rystet prøvede jeg at se Stig i det lys, men det gav ingen mening. Han så ikke ud, som om han nogensinde havde kysset en pige. Men jeg følte mig håbløst bagud i forståelsen af drenge. Stig var et mysterium.

Far på jagt efter datter. Én gang blev jeg inviteret i biografen af dreng fra 2 G, og jeg var spændt. Husker ikke hvad vi præcist så, men på det tidspunkt var temaet i flere film: omverdens fordømmelse af ung kærlighed, som for de unge var ren og pur. To film har jeg stadig på nethinden fra dengang: "I morgen er det for sent" (fransk) og "Hun dansede en sommernat" (svensk). 2 G'eren og jeg var meget optaget af filmen og han ville følge mig hjem i den lyse lune forårsaften. Vi talte godt sammen om filmen, mens vi gik. – På et tidspunkt tog han min hånd, og selvfølgelig gik der en sitren igennem mig, men også en stor glæde over nærheden.

På den stille Caroline Amalievej kom der pludselig en Volvo farende forbi os. Det gav et sæt i mig, for jeg så et glimt af min far bag ruden, og jeg slap forskrækket kammeratens hånd. 2.G'eren spurgte forundret, hvad der lige var sket.

"Nåh det er bare min far, der skal have styr på, hvor hans datter er". – 2.G'eren var forlegen, men resten af vejen hjem, betroede jeg mig til ham om min fars utrolige ængstelse for sin datter, og han trøstede.

Hjemme var min far i oprør og min mor ikke mindre. Men det var min far der i stor ophidselse sagde de - senere i familien - så berømte ord: *"Du skal bare vide det Helle, der er ikke langt fra hånden til munden"*. Kammeraten fra 2.G inviterede mig ikke ud igen.

2G. Vist nok forelsket

Efter sommerferien i begyndelsen af 2G skulle hele årgangen til Bornholm og studere bjergarter. Få dage inden var klassens geni Jørn Lyngesen pludselig efter skoletid gået over til cykelstativerne, hvor jeg låste min cykel op, og spurgte mig om jeg ville gå en tur med ham. Vi gik rundt om Mølleåen, snakken gik, vi var jo klassekammerater.

Bornholmerturen: På båden skulle vi overnatte på dækket i vores soveposer.

En helt særlig erindring: Klokkerne 5 vågnede jeg pludselig. Solen var endnu ikke stået op, men der var meget lyst og ved rækværket stod en enlig skikkelse og så ud over vandet. Det var Jørn. Han så så alvorlig og tankefuld ud. Mit hjerte begyndte at slå i en anden takt. – Efter en tid vendte han sig mod mig – vi var de eneste vågne på dækket – og han gik hen og satte sig ved siden af mig og tog min hånd. Sådan sad vi endnu alene vågne og så solen stå op.

Fortryllesen var, at ingen vidste om os, heller ikke om solens komme. Det var et helt eksistentielt øjeblik. – Da nogen af de andre endelig vågnede, slap Jørn taktfuldt min hånd og gik hen til sin sovepose.

Om dagen var klasserne rundt på øen og undersøgte bjergarter og fund af fossiler. Jørn så ikke til min side, jeg heller ikke til hans. Men da vi skulle i seng – pigerne i én hal og drengene i en hal ved siden af, helt nede ved vandet, hviskede Jørn, om vi kunne gå en tur ved stranden. Jeg skulle blot komme ud ad vores hal-dør, så ville han stå der.

Der var helt mørkt, da Jørn tog min hånd, og ingen måne at se. Sandet skinnede hvidt, himlen sort, de blide mørke bølgeskulp mod stranden lød beroligende, bedøvende. Jørn tog mig om livet, nok for at vi ikke skulle blive væk for hinanden i mørket. Igen slog mit hjerte i en anden takt. Jeg oplevede, at jeg var helt alene i verden med en endnu noget fremmed dreng, prigsivet ham, prigsivet hinanden, ingen vidste, at vi var sammen, og jeg vidste ikke hvilken betydning ville det få.

Resten af 2G gik vi sammen. Jørn hentede mig hjemme hos min far og mor og afleverede mig igen hjemme. Det syntes de var mere trygt. Altid til stor underholdning for Ebbe og Uffe, som syntes at denne 190 cm høje Jørn – højere end vores far - var bemærkelsesværdig og spændende. Jørn inviterede mig bl.a. til middelaldermusik på Universitetet, vi så den italienske bemærkelsesværdige film af Rossellini: "Rom - åben by", men "Striptease" på Aveny klarede jeg ikke, så vi gik i pausen.

Slog op og fortrød

Først på foråret 1954, hvor jeg havde fået skævt pandehår, slog Jørn op med mig, og sagde, at han ikke mere var forelsket i mig. Det var en stor nedtur for min ære. - Kort inden sommerferien fortrød han og ville have at vi skulle komme sammen igen. Jeg ville tænke over det i sommerferien, sagde jeg nådigt. Jeg skulle bl.a. til Venedig: "Lido de Jesolo" med familien. Ny betagelse ventede.

Nordisk Ungdomsuge på Hindsgavl juli-august 1954.

Måske fordi Zahles skole i 1951 havde sendt mig og en klassekammerat Eva til Oslo til et privat hjem, som en slags udveksling gennem Foreningens Norden, hvor jeg mødte Inger-Lise Skauan, fik vi en løbende kontakt med foreningen Norden. Og mine forældre gav mig lov til at komme med på den Nordisk ungdomsuge lige inden sommerferiens afslutning sammen med min tidligere klassekammerat fra Zahles skole, Lisbeth.

At blive ombejlet.

Der var foredrag om Norden, nordiske sange, og megen spil og leg om eftermiddagene og aftnerne. Men flere drenge så langt efter mig, det havde jeg ikke prøvet før. Flere ville sidde ved samme bord som mig og Lisbeth. Spille kroket på samme hold, heppe ved bortenniskampene. Måske opildnet af de mange blikke blev jeg nr.1 i kroket og nummer 2 i bordtennis.

Drenge og piger måtte ikke komme på hinandens værelser, men 4 drenge vovede alligevel "pelsen", krøb op ad rækværk og kom ind til os. Og så spillede vi whist til langt ud på natten.

At få breve.

De 4 drenge var ulykkelige ved afskeden, de ville skrive til os, og i alle fire breve var indlagt årets slager som begynder sådan:

*"Jeg savner dig du, men hvor er du nu,
jeg sidder kun så ensomt her
Oh husker du kun, Den lyk'lige stund,
Vi vandred under parkens træer
Ref: Du hvisked så ømt, de tre kendte ord,
men det var kun på skrømt,
Betød ikke spor, du vandred din vej,
jeg så dig aldrig mer!"*

Jeg har fået to venner fra den Nordiske Ungdomsuge

Poul Herluf. Poul skriver 12 venne- og prøvende kærlighedsbreve. Vi fabler – lidt i spøg – sammen om at man/vi kunne jo tage til USA og "begynde forfra". Vi udtrykte begge lede over "livet i Danmark". Ind imellem mødtes vi og gik tur om Sjæls Sø. En gang blev jeg inviteret til fest sammen med ham. Han er begyndt på Vordingborg Seminarium og det skulle fejres. Poul holdt kontakten – besøgte mig på Askov Højskole - helt til 1957, hvor jeg må fortælle ham, at jeg er blevet forlovet med Knud. Havde jeg overhovedet en forestilling om at det kunne blive ham og mig???

Bjarne Halberg. Bjarne skriver mindst 15 breve til mig i løbet af 1954-55. Han er en meget besværlig beundrer. Han boede i København og inviterede mig et par gange i det kongelige teater, da hans far var regissør. Billetterne var gratis. Og jeg der elsker teater og siger ja. Bjarne var hylende morsom, så jeg lo ofte af hans morsomme påfund. Uden at jeg vidste det opildnede det åbenbart Bjarne til at tro, at jeg var betaget af ham. – Endelig forstår jeg i et brev, at han virkelig er glødende forelsket i mig, og jeg skriver, at jeg ikke mere vil sige ja til hans invitationer. En dag kommer han på cykel helt ud til min skole i Lyngby og vil aftvinge mig et svar på, om jeg virkelig vil gøre det forbi med ham. Det bliver til et opgør udenfor skolen og til sidst tror jeg, at han har forstået det, og cykler hjem.

Det er en tid med mange lektier her før studentereksamen, så om aftenen, sidder jeg og forsøger at indlære vores historie-pensum. Det er begyndt regne udenfor. Jeg kan høre det på det skrå vindue her på tegnestuen. – Min far råber pludselig op til mig:

"Der er en tyv i haven – jeg tager en lygte med ud"

Ebbe og Uffe er helt vilde. Far siger *"I kommer ikke med ud, det er alt for farligt"*. Men lidt efter kommer far slæbende ind med pjaskvåd ung mand, Bjarne. *"Helle du må komme herved, jeg skal ha' en forklaring. Kender du ham, er det Bjarne, hvorfor står han her osv. osv."* - Det blev et forhør både af Bjarne og mig, mens Ebbe og Uffe stod med vidt åbne sanser og prøvede at forstå rækkevidden af det der skete foran deres øjne. Men en almindelig tyv var han altså ikke.

Til sidst blander min mor sig i sagen, og siger, at han jo ikke må gå ind i fremmedes haver, men at det jo da er slemt, at han er så våd. Han kan jo blive syg, og da han er næsten lige så høj som min far, prøver hun at finde noget tørt tøj til ham. Og kaffe og lidt småkager får han da også. Husker ikke, hvordan aftenen endte. Men pinligt, pinligt var det. Og havde jeg ikke selv skylden i ikke at have stoppet forbindelsen før??

Friheden

Sommeren 1955. Foreløbig ligger der foran mig et kristent kursus på Hald Hovedgaard, hvor vores præst Louis Brøndum er leder. Siden skal jeg 3 uger til Norge for at besøge min penne-veninde Inger-Lise Skauan.

Jeg er lige blevet student. Jeg er en ung pige, der har oplevet de første strejf at forelskelse. Jeg står nu i sommeren 1955 uden en kæreste, men med følelse af frihed, lidt kendskab til nogle drenge og mod på tiden der kommer.